

Tro og tvivl

Hvordan vil du beskrive din tro?

Det kan jeg bedst gøre ved at bruge billeder. Arne Haugen Sørensen har malet mange religiøse billeder og et af dem forestiller et lille menneske, der er placeret mellem to overdimensionerede hænder. Disse hænder må man forestille sig beskytter det lille menneske. Billedet burde egentlig efter min mening hedde: Herren er min hyrde. Dette citat fra Davids Salme og Haugen Sørensens mediering af det vanskelige trosspørgsmål til et enkelt udtryk: De store beskyttende hænder, beskriver meget godt mit trosforhold. Det gør det lettere at håndtere hverdagens bekymringer, og skaber tryghed.

Et andet billede, som jeg har lånt fra H.C. Andersen, da han blev spurgt om sit trosforhold: Min tro er som den røde tråd, der er indvævet i alt tovværk i den engelske marine. Livets lange eller korte tov er Gud indvævet og er dermed et grundforhold, som vi kan erkende aktivt eller passivt. Den røde tråd er der under alle omstændigheder. Min tro, siger digteren, er som den røde tråd i den engelske marines tovværk, hvis ejerforhold ingen kan være i tvivl om. Ingen kan fjerne den røde tråd uden at ødelægge tovet. Tro er livets grundforhold. Selvfølgelig kan vi nægte at tro, men måske er Gud ligeglad. Han er vores hyrde, uanset om vor tro er dominerende i vort liv eller har en lav prioritet.

Religion i mit barndomshjem

Min fædrene slægt var stærkt præget af 1800-tallets indremissionske vækkelse, der var fremherskende også i det sydjyske område. Mine forfædre var gårdmænd og overskriften på deres liv var ora et labora, bed og arbejde; dermed tog de afstand fra mellemtingene, altså alt det der ikke kunne henføres til de to begreber. Dans, kortspil og alkohol.

Den indremissionske socialisering var velorganiseret. Vi begyndte i søndagsskolen, og lærerinden i de små klasser i landsbyskolen tilhørte også indre mission. Landsbyen var opdelt i den missionske lejr og de andre, hvoraf de fleste var medlemmer af valgmenigheden. Indtil konfirmationen var vi aktive KFUM-spejdere, og efter konfirmationen blev vi aktive i KFUM og K. Missionshuset var for os en central lokalitet, og om søndagen søgte vi sognekirken i St. Andst, hvor præsten også tilhørte Indre Mission. Min far bad bordbøn og i det hele taget var vores religiøse opdragelse præget af alvor og bevidstheden om, at fortabelsen var en reel mulighed. I min barndom var blandede ægteskaber var en sjældenhed.

Efter konfirmationen blev jeg landbrugsmedhjælper indtil jeg skulle aftjene værnepligten. Jeg arbejdede på gårde, hvor familien tilhørte indre mission, og fritiden tilbragte jeg sammen med unge i KFUM og K. Jeg var på en gård i Skanderup, som endnu var præget af den vækkelse, som Carl Moe havde bragt med sig fra Harboøre. Derfor var Harboøre og Skanderup venskabsmenigheder, der besøgte hinanden en gang om året. Vi unge fik fri for arbejdet i den uge Harboørefolkene var hos os, sådan at vi kunne deltage i bønnemøderne.

Udfordringen

Efter værnepligten blev jeg optaget på Indre Missions Artium Kursus i Rønne. Det var i alle henseender en anden tilværelse. Møggreben var nu udskiftet med bøgerne, og selv om miljøet under streng ledelse af var knyttet til missionen, så gav undervisningen os indsigt i videnskabelige love, som kunne udfordre troen.

Dertil kom at jeg mødte mange ikke-troende unge, hvilket resulterede i en kritisk holdning til den tro som Indre Mission havde indprentet mig. Men den ultimative udfordring kom fra ungdomsoprøret, som jeg oplevede som historiestuderende på Aarhus Universitet. Jeg blev for en tid en del af den nymarxistiske bevægelse, der krævede en overbevisning, der meget lignede den tro jeg netop havde forladt. Marxismen krævede ligesom Indre Mission en stærk disciplinering, og det var en af grundene til at jeg søgte mod midten af det politiske spektrum og har nu været medlem af Socialdemokratiet i 40 år. Partiets mærkesag var velfærdsstaten, som i en sekulær sammenhæng kunne opfattes som en praktisering af næstekærligheden.

Hvad har formet den tro, du har i dag?

Efter min mag.art. eksamen i historie blev jeg i 1973 ansat som adjunkt i gymnasieskolen. Jeg var stadig medlem af folkekirken og mine børn blev døbt. Men i flere år søgte jeg ikke kirken, men i slutningen af 1970'erne begyndte jeg at gå til gudstjeneste hos Christian Dickmeiss. Hans forkyndelse var spændende, fordi den sprogligt var formet til det moderne reflekterende menneske, hvor der også var plads til tvivlen. Dickmeiss var således medvirkende til, at min forladte barnetro blev omformet til en voksentro. Jeg blev regelmæssig kirkegænger, og havde den glæde at høre Dickmeiss prædike, også efter at han i 1994 blev domprovst i Fyens Stift. Vi arbejdede sammen i menighedsråd og i 10 år var jeg formand for rådet ved Odense Domkirke. Min tro blev farvet af Grundtvigs opfattelse: menneske først og kristen så, som jo var en kontrast til min barnetro, hvor faktorerne blev oplevet i omvendt rækkefølge.

Hvordan gør din livsanskuelse en forskel i din hverdag?

Min kirkegang og samarbejdet i menighedsrådet gav mig mulighed for at træffe mennesker med religiøse værdier, som ofte handlede om velgørenhed og hjælp til dem, som faldt gennem velfærdsstatens ellers ret tætte netværk. Det var en anden verden end den jeg mødte på universitetet. I kirken var bundlinjen troen, på universitetet sandheden. De to verdener kunne fint leve side om side og præge hinanden. I menighedsrådet lærte jeg Bent A. Koch at kende. Han var grand old man i dansk journalistik, bl. a. som unge chefredaktør for Kristeligt Dagblad. Han fik mig med i Rotary, hvor målet var "Service above self" og selv om Rotary ikke havde nogen konfessionel orientering, blev velgørenhedsarbejdet her et godt supplement til den kirkelige praktisering af næstekærligheden. Da Bent A. Koch lå for døden på et hospice bad han mig om i Rotary at gøre noget for de døende. Det resulterede i dannelsen af foreningen Palliativt Frivilligt Netværk, som er en organisation af frivillige, der besøger uhelbredeligt syge på Fyn, der ønsker at dø i eget hjem. Jeg er i dag glad for at det blev muligt at opfylde Bents sidste ønske. Det var en stor opgave at etablere denne omsorg for døende i eget hjem, men vi fik god hjælp fra Palliativt team Fyn på Odense Universitets Hospital. Man kan sige, at min tro var grundlaget for mit engagement ikke blot i kirken, men også i de sækulære organisationer.

Hvem er forbillede for dig i eksistentielle spørgsmål?

Jeg har allerede fremhævet Bent A. Koch, og hvis jeg skal nævne et forbillede – og her vil jeg ikke nævne nulevende – må det være ham. Jeg kaldte ham min mentor. Han var et nobelt og rettænkende menneske, der kunne se sig selv i den anden. På dødslejet gav han udtryk for troen på Guds forsyn. Hans vision om en social og medmenneskelig omsorg for døende var et udtryk for at vi som kristne må bestræbe os på at gøre en forskel til det bedre.

Hvad er det bedste åndelige råd du nogensinde har fået?

Husk, vi lever med nåden ikke under loven.

Interview til Kristeligt Dagblad 22. maj 2018